
Indeksiraj tako, da bo stavek slovnichen.

(5 točk na stavek)

- (1) Metka__ si__ nikoli ni zaupala dovolj, da bi Petru__ pomagala priti svoj__ avtomobil.
- (2) [Nekdo, ki je še včeraj prodajal svojo__ hišo]__ si je drznil svojo__ hišo porišiti.

Katero načelo razloži neslovnichenost spodnjih stavkov? (A, B ali C)

(5 točk na stavek)

- (3) *Meta_i je Petru dala sliko njene_i mame
- (5) *Petra_i je srečala fanta_j, ki je poznal [svojo_i sestro]_k.
- (6) *[Svojega_i OČETA]_k je Peter_i želel, da bi srečala Meta_j. ('očeta' je poudarjeno)

Razloži zakaj je spodnje stavek neslovnichen. Navedi pravilo, in razloži kako deluje.

- (9) *[Fanta, ki se_i je včeraj poškodoval]_k, je Peter_i videl danes pred kinom.

Ali je B navezan na A? Zakaj (ne)?

- (10) *Peter_i je razložil ^AMeti_k, da je Marija_j malo nora, ker je prodala ^Bsvoj_i bicikel.

-
- (11) Na mizo, ki so ^Bmu_i jo kupili starši je padla knjiga, ki jo je ^APeter_j kupil v trgovini.

-
- (12) ^APeter_i rad pomaga pri pisanju domačih nalog ^Bsvoji_i puncici.

S skladenjskim drevesom prikaži izpeljavo naslednjih stavkov.

- (1) *Kaj Janko organizira?*
(2) *Kdo Metka pravi, da organizira delavnico?*

Spodnje vprašanje je dvopomensko. (Imenujmo pomena A in B.)

- (3) *Zakaj je Janko rekel, da se Metka skriva v kleti?*

- a. Podaj smiselna odgovora na vprašanje v pomenu A in pomenu B.
 b. Skiciraj skladijski izpeljavi vprašanja pomenu A in pomenu B. (Osredotoči se na razliko med izpeljavama. Predpostavljaj, da je prislovno določilo vzroka v skladijskem drevesu priklopljeno (adjunction) funkcijski projekciji vP.)
 c. Vprašanje (4) ima le en pomen. Kateri, A ali B? Katera sestavnina vprašanja (4) zakrivi manjkajoči pomen? Poimenuj in opiši pojav.
 (4) *Zakaj Janko ni rekel, da se Metka skriva v kleti?*

Pretvori oklepajni zapis ((5)) v skladijsko drevo. (5)
 (5) *[_{TP} [_{DP} Janko]_i [_{VP} t_i [_{VP} [_V trdi] [_{CP} [_C da] [_{se} Metka skriva v kleti]]]]]*

Ali besede v oglatem oklepaju tvorijo sestavnik? Zakaj (ne)? (10)
 (6) *[Jankovo nakazilo večje vsote denarja odvetniku] ni ostalo neopaženo.*

Kaj nam stavek 'Colorless green ideas sleep furiously' pove o povezavi med skladnjo in semantiko?

S katerimi testi lahko ugotavljamo sestavniškost (naštev vsaj tri)?

Kako smo preverjali ali so posamični "osebki" res določila zveze s časovno morfologijo?

Katera bistvena lastnost jezika kaže na to, da se vseh stavkov preprosto ne moremo naučiti in da za njihovo tvorbo očitno uporabljamo pravila?

Kaj sta dva pogoja navezovanja?

Kaj pravi Burzijeva generalizacija o povezavi med tvornimi in trpnimi stavki?

Kako vemo, da oziralni stavki vsebujejo k-premik (priklop vprašalne zveze)? (10 točk)

Če rečemo, da je povratno osebni zaimsek lahko navezan le na osebek, kako vemo, da imajo vsi stavki osebek? (kateri stavki so potencialni kršitelji te generalizacije?)

S primeri pokaži, da 'Petru' v spodnjem stavku je/ni osebek. 'Petru ni verjeti.'

Kaj pravi udeležensko načelo?

Dejali smo, da je glagolsko ujemanje tesno vezano na prisotnost imenovalniškega osebka, navedi nekaj primerov, ki posredno kažejo v to smer.

Kaj pravi sklonsko sito?

Kako vemo, da oba tožilnika v dvotožilniških glagolih tipa 'učiti' nista povsem primerljiva?

Kako bi pokazali, da je pridevniška zveza ob nedoločnih zaimkih tipa 'nekdo' v vlogi desnega prilastka?

Kako smo pokazali, da so tudi enobesedna prislovna določila časa in kraja tipa 'danes', 'jutri', 'doma' itd. dejansko predložne zveze. Napiši kakšen primer in ga razloži.

V čem se nedoločniški polstavki ločijo od stavčnih dopolnil?

Kakšne tipe stavčnih dopolnil poznamo?

Navedi vsaj dva razloga, zakaj smo predpostavili, da vprašalna zveza izvira z argumentnim mestom.

Kako vemo, da je vezniška zveza (CP) odgovorna za trdilno oziroma vprašalno vrednost stavka?

Za nedoločniške polstavke smo rekli, da prepuščajo naslonke, prepuščajo vpliv negacije, prepuščajo mešanje itd. Podaj primere, ki dokazujejo, da so stavki z nedoločnikom in vprašalnico (recimo 'Janez ne ve, kaj obleči.') drugačni od tipičnih nedoločniških polstavkov.

15 točk

Dejali smo, da je zgradba samostalniške zveze paralelna zgradbi stavka. Navedi dve podobnosti/paraleli med stavkom in samostalniško zvezo in ju razloži s primeri (med glagolom in samostalnikom, med stavkom (CP/TP) in samostalniško zvezo (DP) ...).

Zakaj ne moremo vseh glavnih števnikov obravnavati kot enake skladijske elemente? Navedi vse tipe glavnih števnikov in pokaži na primeru ene lastnosti, kako se razlikujejo med seboj.

15 točk

Ko smo omenjali Greenbergovo univerzalijo številka 20, ki pravi, da je vrstni red elementov v

samostalniški zvezi vedno variacija vrstnega reda kazalni zaimsek > števniki > pridevnik, smo omenili tudi drugačen vrstni red teh elementov, ki je v slovenščini mogoč. Omenili smo tudi možno razlago te izjeme. Navedi primer te izjeme in povej zakaj to morda ni izjema.

Zakaj smo rekli, da desni prilastki niso vsi pravi prilastki (v pomenu neke sestavine podobne levim prilastkom).

Podobno kot pri števnikih smo tudi pri določilnikih našli več vrst določilnikov. Navedi primere in opiši njihove glavne značilnosti.

S pomočjo primerov opiši obravnavano razliko med pridevniško zvezo na levi in na desni strani samostalnika (se pravi, kot levi ali desni prilastek) in povej, kaj nam ta razlika pove o izvoru pridevniških desnih prilastkov. (15 točk)

V stavku 'Slika Janezovega brata, ki jo je on, dal Meti, je bila Petru zelo všeč.' je kršeno načelo C navezovalne teorije, kar naredi stavek neslovničen. Na kaj lahko sklepamo iz neslovničnosti tega stavka?

Za *ta* iz primerov (ta velik kos kruha) smo rekli, da je primerljiv z dolgo obliko pridevnika. Navedi nekaj teh podobnosti (npr. Navedi v katerih primerih se uporablja tako določna oblika kot *ta*.) - vsaj tri.

Zaimkovne in glagolske naslonke v slovenščini so večinoma enklitike. Navedi, katere naslonke so v slovenščini vedno proklitične in kdaj so običajno enklitične naslonke rabljene kot proklitike (navedi kakšen primer).

10

Kako smo pokazali, da naslonke (pomožni glagol in zaimki) nimajo fiksne pozicije v stavku – recimo jedro vezniške zveze (CP), kar sta predlagali Golden in Sheppard (2000). S primeri opiši vsaj dva argumenta.

Za stavka (a) in (b) smo rekli, da kažeta, da je tožilniški argument višje v zgradbi kot dajalniški. Razloži zakaj lahko to sklepamo iz the dveh stavkov.

(a) *Jaz sem ji ga omenil včeraj in Janez ga je danes.*

(b) **Jaz sem ji ga omenil včeraj in Janez ji je danes.*

Zakaj smo rekli, da kontrastivni/razlikovalni poudarek ni podvržen skladijski zgradbi? Navedi nekaj primerov, ki kažejo, da skladijska zgradba nima vpliva na doseg razlikovalnega poudarka.

Kako vemo, da 'ta', ki se pojavlja v primerih 'Tista *ta* dolga njiva je naša.'/'Zgubili sta se dve

kravi, ta črna in ta pisana.' ni primerljiv z običajnimi določnimi členi v drugih jezikih, recimo angleškimi '*the blue book*' (=ta modra knjiga), nemškimi '*der grosse Stadt*' (=ta veliko mesto), italijanskimi '*il libro piu lungo del mondo*' (=ta najdaljša knjiga na svetu). (10 točk)

Kako vemo, da naslonski členki *že, še* in *ne* niso del skladenjskega naslonskega niza?